Р Е Ц Е Н З И Я

от проф. *Маргарита Иванова Чинова*, д.ю.н., професионално направление „право” (3.6.) по научната специалност „Наказателнопроцесуално право“, преподавател в СУ „Св. Климент Охридски”, Юридически факултет, назначена със Заповед № РД-09-86 от 06.11.2023 г. на Директора на Института за държавата и правото при БАН за външен член на научно жури по конкурса за защита на дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор” с кандидат ***Александра Красимова Нанова,*** професионално направление „право” (3.6.) по научната специалност „Наказателнопроцесуално право”.

Александра Нанова е завършила право през 2018 г. в Юридическия факултет на Русенския университет „Ангел Кънчев“. Била е юрисконсулт в Министерство на околната среда и водите, както и съдебен помощник в Софийски градски съд. Към момента е младши съдия в Окръжен съд-гр. Монтана. От 2020 г. и понастоящем е докторант в задочна форма на обучение по наказателен процес към Института за държавата и правото при БАН. Участвала е с доклади в три национални конференции на докторантите. Автор е на шест публикации, издадени в научни сборници. Взела е участие и в шест различни обучения и курсове, както и е участвала в две стажантски програми.

Дисертационният труд ***„Задължителната защита в българския наказателен процес“*** е в обем от 191 страници. В структурно отношение той включва съдържание, увод, три глави, заключение и библиографска справка. Дисертацията съдържа 397 бележки под линия, а библиографията наброява 54 заглавия на български и други езици.

При изготвянето на труда е проучена достъпната правна литература, практиката на съдилищата, при това не само на ВКС, но и на районните, окръжни и въззивни съдилища. Отделните въпроси са разисквани и изследвани при съобразяване с относимите европейски стандарти, и в частност с практиката на Европейския съд по правата на човека.

Представеният труд е актуален и значим. Вярно че в българската правна литература има редица публикации, включително и монографични, посветени на правото на защита и на защитника в наказателния процес, но липсва монографичен труд, който изследва всестранно и пълно специално

задължителната защита. Освен това публикуваните монографии са от преди повече от 20 години. Междувременно се наложиха и приеха нови, различни основания за задължително назначаване на служебен защитник, които се нуждаят от теоретично осмисляне и правилно практическо приложение.

При разработването на труда умело е използван историческият, сравнително-правният, правно-догматичният и критико-аналитичният подход, за да се изследват предвидените хипотези в НПК на задължително участие на адвокат по наказателните дела.

Трудът съдържа редица приносни моменти за теорията, практиката и законодателството. Хипотезите на задължително участие на защитник са изяснени на теоретично ниво и са разграничени различните видове задължителна защита. Формулираните тези и доктринерни изводи и обобщения са добре мотивирани и обосновани. За практиката са очертани противоречивите разрешения, както и случаи на неправилно или незаконосъобразно тълкуване и прилагане на хипотезите на задължителна защита. Приведени са собствени и убедителни аргументи за преодоляване на тези практики и за правилното прилагане на закона. Формулирани са десетки конкретни предложения de lege ferenda за изменение и допълнение на НПК с цел подобряване и усъвършенстване на съществуващите правила. Някои от тях са твърде дискусионни, но всяка научна дискусия е ценност, която не трябва да се пренебрегва.

По-значимите ***приносни моменти*** в настоящия дисертационен труд могат да се очертаят така:

В *глава първа* са формулирани и анализирани някои общи положения на задължителната защита.

Направен е опит да се даде дефиниция на понятието „задължителна защита“, каквато отсъства в българската доктрина и практика.

Като принос може да се оцени изготвената примерна класификация на видовете задължителна защита с оглед различни класификационни критерии и изведените обобщения от същата. В тази връзка е направен сполучлив опит да се определи какъв вид защита е тази по чл.94, ал.1, т.8 НПК, когато делото се разглежда в отсъствие на обвиненото лица. Направено е и съответно предложение за създаване на нова ал.3 на чл.94 НПК – да не се назначава защитник на обвиняемия, когато той отсъства, заявил е изрично, че не желае да има защитник, а за престъплението за което е повдигнато обвинение не се предвижда наказание лишаване от свобода или друго по-тежко. За първи път е разгледан въпросът, какъв е видът на

защитата, осъществявана от резервен защитник в различните хипотези, предвидени в НПК. Проучени са и различните публикувани разбирания за вида на защитата, поради бедност на обвиняемия по чл.94, ал.1, т.9 НПК. В тази връзка е защитена тезата с допълнителни собствени аргументи, че тази защита е по своето естество условно задължителна.

Предлага се de lege ferenda нова ал.5 на чл.29 от Закона за правната помощ, която да уреди задължение за Адвокатския съвет да поддържа списък на адвокати, които да оказват незабавно правна помощ в хипотезите на задължителна защита когато лицето се привлича като обвиняем по правилата на чл.219, ал.2 НПК с протокола от първото действие по разследването срещу него. В аналогичен смисъл се настоява да се допълни и разпоредбата на чл.219, ал.2 с ново второ изречение.

От важно значение за практикуващите юристи са обобщените хипотези на съществени процесуални нарушения, допускани при назначаването на адвокат при различните хипотези на задължителна защита.

Проследена е практиката на съдилищата, включително и в исторически план, както и практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) във връзка с възлагането на разноските при осигурена на обвиняемия задължителна защита от адвокат. Накрая на този анализ се прави предложение de lege ferenda, приложното поле на възлагането на разноските за сметка на държавата да се разшири за всички хипотези на задължителна защита по чл.94, ал.1 НПК, с изключение на т.4 и т.5, когато обвиняемият не владее български език и когато интересите на обвиняемите са противоречиви и един от тях има защитник.

Глава втора е посветена на абсолютно задължителната защита.

След като е направен теоретичен анализ на хипотезата на задължителна защита, когато обвиняемият е непълнолетен, е направено и съответно предложение за бъдещо изменение на НПК, а именно, задължителната защита да обхване и случаите когато непълнолетният навърши пълнолетие в хода на процеса. Приведени са допълнителни, собствени аргументи в полза на направеното предложение в правната литература, да се създаде нарочен списък на адвокати, които притежават специални знания в областта на психологията на подрастващите и техните специални нужди и потребности.

Като приносен момент може да се оцени изготвеният подробен каталог на физическите и втори такъв на психическите недостатъци, които пречат на обвиняемия да се защитава сам по смисъла на чл.94, ал.1, т.2 НПК.

За тази цел е проучена относимата практика на съдилищата, както и публикациите в доктрината, при което са анализирани и съществуващите противоречия при прилагането на този случай на задължителна защита.

Мотивирано е и предложение за изменение на разпоредбата на чл.94, ал.1, т.3 НПК, с което се настоява участието на защитник в наказателното производство да е задължително не когато повдигнатото обвинение е за престъпление, което се наказва с не по-малко от десет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, а когато се наказва с не по-малко от пет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание.

Като ново знание може да се оцени и изготвеният пълен списък на лицата, за които е направено искане за задържане под стража и втори на лицата, които са задържани по смисъла на чл.94, ал.1, т.6 НПК. От важно значение за практикуващите юристи е и сполучливият опит да се изясни, дали при задържането за срок до 24 часа по Закона за МВР на лице, за което съществуват данни, че е извършило престъпно деяние, защитата от адвокат е задължителна или не.

Умело е защитена тезата, че участието на адвокат е задължително винаги когато обвиняемият отсъства по смисъла на чл.94, ал.1, т.8 НПК, независимо дали неговото присъствие е задължително или не и независимо дали обвинението е за тежко престъпление или не.

Направен е подробен анализ на двете диференцирани процедури – съкратено съдебно следствие и решаване на делото със споразумение, но от гледна точка задължителното участие на адвокат в тези процедури. В тази връзка е очертано: значението и ролята на участието на защитника; от кой момент трябва да бъде назначен служебен адвокат; задължително ли е неговото назначаване и при двете форми на съкратено съдебно следствие; кога е допуснато съществено процесуално нарушение във връзка с назначаването и участието на защитника. В тази връзка е направено и предложение de lege ferenda – при процедура по споразумение за защитник да се назначава адвокат, който има не по-малко от пет години юридически стаж.

В *глава трета* са анализирани хипотезите на условно задължителната защита.

Приносни моменти се откриват в анализа на разпоредбата на чл.94, ал.1, т. 4 НПК, според която задължително се назначава и участва адвокат по делото, когато обвиняемият не владее български език. Подробно е обяснено значението на използваната в закона правна формулировка „не

владее български език“. Правилно се приема, че под „не владеене на български език“ трябва да се разбира липса на грамотност. Изследвани са в пълнота кои са хипотезите на неграмотност и как те се прилагат в практиката на съдилищата. В тази връзка е направено предложение за изменение на НПК, като за обвиняемия, който е чужденец и не владее български език да се уреди абсолютно задължителна защита, а не каквато е по действащия НПК – условно задължителна.

След като е обобщена, както константната, така и противоречивата практика на съдилищата, е изготвен примерен каталог на възможните хипотези, когато интересите на обвиняемите са противоречиви по смисъла на чл.94, ал.1 т. 5 НПК и когато се назначава служебен защитник и на обвиняемия, който не е упълномощил такъв. Нещо повече изработен е и друг каталог – когато интересите на обвиняемите не са противоречиви и затова не се назначава защитник на обвиняемия, който не си е упълномощил адвокат.

При изследването на задължителната защита поради бедност на обвиняемия по чл.94, ал.1, т.9 НПК, ценното е обобщаването на практическите хипотези когато интересите на правосъдието изискват задължително да се назначи служебен защитник.

Накрая на дисертационния труд са направени и предложения de lege ferenda за разширяване на приложното поле на задължителната защита и в други хипотези, освен вече уредените в НПК – когато престъплението, за което е повдигнато обвинение е извършено при условията на повторност или опасен рецидив и при направено искане от компетентния прокурор за възобновяване на наказателното дело след влязла в сила присъда, с което се иска отежняване на положението на осъдения.

Към дисертационния труд могат да се направят и някои *бележки и препоръки:*

Заглавието на дисертационния труд „Задължителната защита в българския наказателен процес“, не съответства на неговото съдържание. Изследвани са задължителните хипотези на защита, но само на обвиняемия. В българския наказателен процес има и други случаи на задължителна защита, каквито са: защитата поради бедност на частния обвинител, частния тъжител, гражданския ищец и гражданския ответник, когато се назначава повереник-адвокат (чл.100, ал.2 НПК); когато интересите на малолетния или непълнолетния пострадал и неговия родител, настойник или попечител са противоречиви или родителят, настойникът или попечителят не изпълняват

задълженията си по Семейния кодекс, задължително се назначава особен представител-адвокат (чл.101, ал.1 НПК). Такъв се назначава и на пострадал, който е недееспособен или ограничено дееспособен и интересите му противоречат на интересите на неговия настойник или попечител (чл.101, ал.2 НПК). Затова е вярно, че задължителната защита в българския наказателен процес, каквото е заглавието на този труд не се изчерпва само със задължителната защита на правата и интересите на обвиняемия. Това налага или заглавието на труда да се промени или същият да се допълни и с другите уредени в НПК форми на задължителна защита. В този смисъл не е акуратна и дефиницията но понятието „задължителна защита“, дадена на с.13, защото тя се отнася само за обвиняемия и не включва другите участници в наказателния процес, за които също е предвидена задължителна защита.

Дефиницията на понятието „задържан“, дадена на с. 92 е непълна и неточна, тъй като в нея не е включена хипотезата на задържането на обвиняемия от прокурора до 72 часа, на основание чл.64, ал.2 НПК. В същото време се приема на с. 96, че при това задържане също е налице задържан. В този смисъл е очевидно и допуснатото противоречие.

Нуждае се от допълнителни аргументи тезата, че защитата по чл.94, ал.1, т. 9 НПК, поради бедност на обвиненото лице е по своята същност условно задължителна защита. Тази теза не звучи убедително, тъй като в труда се приема на с. 175, че в този случай „.. необходимостта от защита е обвързана с волята на обвиняемия. По неговата воля се инициира назначаването на служебен защитник и пак по негова воля може същата да отпадне“. Ако това е така, остава неясно в какво се изразяват елементите на задължителност при този вид защита, след като адвокат се назначава и отстранява единствено по волята на обвиняемия, каквото е твърдението в този труд.

Въпреки направените бележки и препоръки следва да се направи обобщен извод, че този дисертационен труд може да се определи като научен труд, който не повтаря или обобщава съществуващо знание, а съдържа ново знание от значение за науката, практиката и законодателството. В този смисъл той отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане. Дисертационният труд убеждава, че докторантът притежава задълбочени теоретични, а и практически знания по научна специалност „Наказателнопроцесуално право“. Трудът е достатъчно

доказателство, че докторантът притежава необходимите качества и умения за провеждане на научни изследвания.

Авторефератът е в обем от 27 страници и отразява както съдържанието, така и структурата на рецензирания труд. В него ясно са определени използваните методи при научното изследване, обектът, целта и задачите на същото. Приносните моменти са отразени акуратно. Приложена е и необходимата декларация за оригиналност на научното изследване.

Публикациите по дисертационния труд са три на брой, което отговаря на изискванията за допускане до публична защита.

От приложената документация е видно, че са изпълнени минималните национални изисквания по чл.26 от ЗРАСРБ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Предвид изложеното, в

Заключение – давам положителна оценка на дисертационния труд – „Задължителната защита в българския наказателен процес“ и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Александра Красимова Нанова, професионално направление „право“ (3.6.) по научна специалност „Наказателнопроцесуално право“.

ноември 2023 г.

Рецензент:……..…

(Маргарита Чинова)

DOCTORAL THESIS' REVIEW

by Professor Margarita Ivanova Chinova, SJD, professional field "law" (3.6.) on scientific specialty "Criminal Procedural Law", lecturer in "St. Kliment Ohridski" Sofia University, Faculty of Law, appointed with Order No. RD-09-86 of 06.11.2023 of the Director for the Institute for the State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences for outside member of scientific jury in the competition for defence of a dissertation thesis for acquisition of educational and scientific degree "Doctor (SJD)" with candidate ***Alexandra Krasimova Nanova,*** professional field "law" (3.6.) on scientific specialty "Criminal Procedural Law".

Alexandra Nanova has graduated law major in 2018 in the Faculty of Law of "Angel Kanchev" Ruse University. She has worked as a legal expert in the Ministry of Environment and Water, as well as a judge associate in Sofia City Court. Presently she is a junior judge in Montana District Court. Since 2020 and currently she is an extramural doctoral candidate on criminal proceedings to the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences. She has participated with reports in three national conferences of the doctoral candidates. She is an author of six publications, issued in scientific journals, and has attended actively six different trainings and courses, as well as in two trainees' programs.

Her dissertation thesis ***"Mandatory defence in the Bulgarian criminal process"*** consists of 191 pages. As a structure it includes table of contents, introduction, three chapters, conclusion and bibliography. The dissertation has 397 footnotes, and the bibliography lists 54 reference titles both in Bulgarian and other languages.

At the preparation of the thesis the research has encompassed the available legal literature, the judicial practices, and not only of the Supreme Court of Appeals, but also of the regional, district and appellate courts. The individual matters are discussed and researched taking account of and in compliance with the relevant European standards and in particular with the European Court of Human Rights practice.

The presented thesis is topical and significant. It is a fact that in the Bulgarian legal literature there is a great number of publications, including also monographs, dedicated to the right to defence and to the defence counsel in the criminal cases, however there is no monographic work researching completely

and comprehensively the mandatory legal defence in particular. Moreover the published monographs date at least 20 years ago. Since than new and different grounds for mandatory appointment of a public defence counsel same into effect and were adopted, which require theoretical contemplation for their proper and efficient application in the practice.

At the elaboration of the thesis the historical, comparative – legal, legal – dogmatic and critical – analytical approaches have been used to research the stipulated hypotheses in the Criminal Procedure Code for mandatory participation of a criminal lawyer.

The work contains a number of contributory aspects for the theory, practice and the legislation. The hypotheses for a mandatory participation of a defence counsel are explained at theoretical level and the various types of mandatory defence are distinguished. The formulated topics and doctrine findings and summaries are well grounded and substantiated. In relation to the practice the controversial rulings are outlined, as well as cases of wrong or unlawful interpretation and application of the hypotheses of the mandatory defence. Presented are own and convincing arguments for surmounting such practices and for the proper application of the law. Dozens of particular proposals de lege ferenda are formulated for amending and supplementing the Criminal Procedure Code in view of improving and perfecting the existing rules. Some of them are subject to further discussions, but each and any scholarly discussion is a value that should not be ignored.

The more significant ***contributory aspects*** in this dissertation work could be outlined as follows:

Some general stipulations of the mandatory defence are formulated and analyzed in *chapter one.*

An attempt is made to provide a definition of the expression “mandatory defence”, which is missing in the Bulgarian law doctrine and practice.

The elaborated model classification of the types of mandatory defence in view of various classification criteria and the drawn up summaries therefrom could be appreciated as a contribution. To that relation a successful attempt is made to determine what type of defence is the one under article 94, paragraph 1 of the Criminal Procedure Code, item 8, when the case is tried in absence of the accused party. Respectively a proposal is made for inclusion of new paragraph 3 of article 94 of the Criminal Procedure Code (CPC) – not to appoint a defence counsel of the accused party, when the latter is absent, she/he has declared explicitly that she/he does not wish to have a defence counsel, and the criminal

offence, for which the charges are brought, is not punishable by deprivation of liberty or another heavier punishment. The matter what is the type of defence, conducted by a stand-by defence counsel in the various hypotheses the CPC stipulates, is reviewed for a first time. The various published understandings for the type of the defence, when the accused cannot afford a lawyer fee, under article 94, paragraph 1, item 9 of CPC, are reviewed as well. To that relation the thesis that such defence in its nature is conditionally mandatory, is defended with additional own reasoning and arguments.

A new de lege ferenda paragraph 5 of article 29 of the Legal Aid Act is proposed, regulating an obligation for the Bar Association to keep a list of lawyers, able to provide an immediate legal aid in the hypotheses of mandatory defence, when the person is constituted as an accused party under the provisions of article 219, paragraph 2 of CPC with the protocol from the first action in the investigation against him. Analogically it is insisted for the provision of article 219, paragraph 2 to be supplemented with a new second sentence.

The summarized hypotheses of material procedural violations, made at the appointment of a counsel in the cases of the various hypotheses of mandatory defence, are of great importance.

The practice of the court instances, including in historical plan, as well as the European Court of Human Rights practice in relation to awarding the costs at ensured for the accused party mandatory defence by an attorney. At the end of this analysis a proposal de lege ferenda is made for the application field of the costs' award on account of the state to encompass all of the hypotheses of mandatory defence under article 94, paragraph 1 of CPC, with the exception of items 4 and 5, when the accused has no command of Bulgarian language and when the interests of the accused parties are contradictory and one of them has a defence counsel.

Chapter two is dedicated to the absolutely mandatory defence.

After a theoretical analysis of the hypothesis of mandatory defence, when the accused party is underage, was performed, a respective proposal was made as well for future amendment of the Criminal Procedure Code, and namely for the mandatory defence to encompass also the cases when the accused underage party reaches adulthood during the progress of the proceedings. Additional and own reasoning and arguments are laid down supporting the made proposal in the legal literature, in view of elaborating an explicit list of attorneys, having specific knowledge in the sphere of the psychology of the teenagers and their special needs.

As a contributory aspect considered could also be the elaborated extensive catalogue of the physical deficiencies, and a second one of the mental deficiencies, which prevent the accused party from proceeding pro se within the meaning of article 94, paragraph 1, item 2 of CPC. For that purpose the relevant practice of the courts, as well as the publications in the doctrine, have been researched, and during such research the existing contradictions in the application of this hypothesis of mandatory defence are analyzed as well.

A proposal for amendment of the provision of article 94, paragraph 1, item 3 of CPC is also well grounded and substantiated, providing for the participation of a defence counsel in the criminal proceedings to be mandatory not when charges are brought for a criminal offence, punishable by not less than ten years deprivation of liberty or another heavier punishment, but when it is punishable by not less than five years deprivation of liberty or another heavier punishment.

The prepared complete list of the person, for whom a request for detainment is made, and a second list for the persons, who are detained within the meaning of article 94, paragraph 1, item 6 of CPC, can also be considered a new aspect and knowledge. The successful attempt to provide clarification whether at the detainment for a period of up to 24 hours under the Ministry of Interior Act of a person, for whom data exists that she/he has performed a criminal offence, the legal defence is mandatory or not, is of great importance for the practicing lawyers as well.

Skillfully is defended the thesis that the participation of a defence counsel is always mandatory when the accused party is absent within the meaning of article 94, paragraph 1, item 8 of CPC, regardless whether her/his presence is mandatory or not and regardless whether the charges and accusation is for a heavy criminal offence or not.

A comprehensive analysis is performed of the two differentiated procedures – reduced judicial trial and disposition of the case with an agreement, but from a point of view of the mandatory participation of a defence counsel in such proceedings. To that relation the following is emphasized on: the importance and role of the participation of the defence counsel; from which moment a public defence counsel should be appointed; is her/his appointment mandatory in both forms of reduced judicial trial; when a material procedural violation in relation to the appointment and participation of the defence counsel is made. To that relation de lege ferenda proposal is made – in disposition of a case with an agreement an attorney, having at least five years of judicial practice, to be appointed as a defence counsel.

The hypotheses of the conditionally mandatory defence are analyzed in *chapter three.*

Contributory aspects are found in the analysis of the provision of article 94, paragraph 1, item 4 of CPC, according to which a defence counsel is mandatory appointed and participates in the proceedings, when the accused party has no command of Bulgarian language. Extensively is clarified the meaning of the used in the law legal definition "has no command of Bulgarian language". It is correctly accepted that "has no command of Bulgarian language" shall mean illiteracy. Researched in depth is which are the hypotheses of illiteracy and how they are applied in the judicial practice. To that relation a proposal is made for amendment of the Criminal Procedure Code, as the accused party, who is a foreigner and has no command of Bulgarian language, is provided with absolutely mandatory legal defence, and not as the one stipulated in the effective CPC – conditionally mandatory.

After a summary both of the constant, as well as of the contradictory judicial practice, a model catalogue is elaborated of the possible hypotheses, when the interests of the accused parties are contradictory within the meaning of article 94, paragraph 1, item 5 of CPC, and when a public legal counsel is appointed ex officio for the accused party, when the latter has not authorized such. Moreover, another catalogue is prepared as well – when the interests of the accused parties are not contradictory and therefore no defence counsel is appointed for the accused party, when the latter has not authorized an attorney.

At the research of the mandatory defence when the accused party cannot afford to pay a lawyer fee under article 94, paragraph 1, item 9 of CPC, the valuable contribution is the summery of the practical hypotheses when the interests of the justice require a public defence counsel to be mandatory appointed.

At the end of the dissertation paper de lege ferenda proposals are made as well for expanding the application field also in other hypotheses in addition to the ones already stipulated in the Criminal Procedure Code – when the criminal offence, for which the accusation is made, is performed under the conditions of repeat offence or dangerous recidivism and at request made by the competent prosecutor for reopening the criminal case after an entered in effect sentence, demanding rendering the situation of the accused party heavier.

Some *comments and recommendations* can be made to the dissertation thesis:

The title of the dissertation thesis "Mandatory defence in the Bulgarian criminal process" does not correspond to the content thereof. The mandatory

hypotheses of defence are researched, but only of the accused party. The Bulgarian criminal procedure provides also for other cases of mandatory defence, such as: the defence due to lack of sufficient funds of the private prosecutor, private complainant, the civil claimant and the civil defendant, when a counsel is appointed (article 100, paragraph 2 of CPC); where the interests of the child or young person victim and his/her parent, custodian or guardian are contradictory or where the parent, custodian or guardian are failing to perform their obligations under the Family Code, a special representative – a lawyer is mandatory appointed (article 101, paragraph 1 of CPC). Such is also appointed for a victim, where he/she is incapacitated or has limited capacity and his/her interests stand in contradiction to those of his/her custodian or guardian (article 101, paragraph 2 of CPC). Therefore the mandatory defence in the Bulgarian criminal process, which is the title of the present paper, is not depleted only with the mandatory defence of the rights and interests of the accused. This necessitates either for the title of the thesis to be changed, or for it to be supplemented also with the other stipulated in the Criminal Procedure Code forms of mandatory defence. Within that meaning the definition of "mandatory defence", included on page 13, is not accurate, since it concerns only the accused party and does not include the other participants in the criminal procedure, for mandatory defence is provided as well.

The definition of "detained" on page 92 is incomplete and inaccurate, since it does not include the hypothesis of the detainment of the accused by the prosecutor up to 72 hours, by virtue of article 64, paragraph 2 of CPC. At the same time on page 96 it is accepted that at that detainment there is also a detained person. Within that meaning the allowed contradiction is obvious.

The thesis that the defence under article 94, paragraph 1, item9 of CPC, because the accused party cannot afford to pay lawyer fee, in its nature is conditional mandatory defence, requires additional arguments and reasoning. This thesis does not sound convincing, since in the paper on page 175 it is accepted that in such case "… the need of defence is bound with the accused party's will. The appointment of a public defence counsel is initiated at her/his will and again at her/his will such could be cancelled". If that is so it remains unclear in what the elements of mandatory are expressed at such type of defence, when a defence counsel is appointed and refused only at the will of the accused party, which is the statement in the present paper.

Despite the comments and recommendations made a summarized conclusion can be reached that the present dissertation work can be defined as a scientific paper, which does not repeat or summarizes the existing knowledge, but

contains new knowledge of importance for the science, the practice and the legislation. Within such meaning it meets all requirements of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act and the Regulations on the Implementation thereof. The dissertation paper convinces that the doctoral applicant possesses both deep theoretical and practical knowledge on scientific specialty "Criminal Procedural Law". The paper is sufficient evidence that the doctoral applicant has the required qualities and skills for doing scientific research.

The abstract contains 27 pages and reflects both the contents as well as the structure of the reviewed work. It defines clearly the used methods at the scientific research, and the object, purpose and tasks thereof. The contributory aspects are accurately reflected. The required declaration of originality of the scientific research is also enclosed.

The publications on the dissertation paper are three, which meets the requirements for admittance to public defence.

From the enclosed documentation it is seen that the minimum national requirements under article 26 of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act for acquiring educational and scientific degree "Doctor" are met.

Considering the above, in

Conclusion – I grade positively the dissertation thesis – "Mandatory defence in the Bulgarian criminal process" and propose to the honorable scientific jury to award educational and scientific degree "Doctor" to Alexandra Krasimova Nanova, professional field "law" (3.6) on scientific specialty "Criminal procedural law".

November 2023

Reviewer: ……..…

(Margarita Chinova)